

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Sveta o vzpostavitvi okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo in prenehanje življenjske skupnosti

COM(2010) 105 konč./2 — 2010/0067 (CNS)

(2011/C 44/29)

Samostojni poročevalec: **g. RETUREAU**

Svet je 29. aprila 2010 sklenil, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Sveta o vzpostavitvi okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo in prenehanje življenjske skupnosti

COM(2010) 105 konč. – 2010/0067 (CNS).

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 16. junija 2010.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 464. plenarnem zasedanju 14. in 15. julija 2010 (seja z dne 14. julija) s 134 glasovi za, 1 glasom proti in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Priporočila

1.1 Pravna podlaga je člen 81(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki daje Svetu pristojnost, da sprejme ukrepe v zvezi z družinskim pravom s čezmejnimi posledicami; predlog je tako skladen z mednarodnim elementom, ki ga predvidevajo pogodbe.

1.2 Odbor z zanimanjem ugotavlja, da ta predlog uredbe odpira možnost za izvajanje postopka okrepljenega sodelovanja⁽¹⁾, predvidenega v členu 326 in naslednjih Naslova III Pogodbe o delovanju Evropske unije na področju, kjer ta ni očitna in ni enostavna, tj. na področju prava; upa, da bo možnost okrepljenega sodelovanja v prihodnosti in tudi na drugih področjih omogočila odpravo blokad ali težav pri doseganju napredka na področjih ali glede vprašanj, pri katerih v določenem trenutku soglasja ni mogoče doseči, a si določeno število držav pri tem vendarle želi tesneje sodelovati.

1.3 Odbor skupaj s Komisijo ugotavlja, da sta načeli subsidiarnosti in sorazmernosti upoštevana v predvideni uredbi, ki bo veljavna po njenem sprejetju v udeleženih državah članicah. Pobuda je v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in z mednarodnimi zavezami držav članic na področju človekovih pravic.

1.4 Namen predlaganih rešitev je preprečiti, da bi eden od zakoncev izbral zanj najugodnejše pristojno sodišče („forum shopping“), hkrati pa odgovoriti na upravičena pričakovanja zakoncev glede pristojnega sodišča, ki je načeloma sodišče, kjer imata v trenutku vložitve zahtevka za prenehanje življenjske skupnosti ali razvezo običajno prebivališče. Postopki

za razveljavitev zakonske zveze niso vključeni v predvideno uredbo, vsa preostala vprašanja pa ureja obstoječa zakonodaja Skupnosti na področju zakonskih sporov in sporov v zvezi s starševsko odgovornostjo do otrok obeh zakoncev.

1.5 Odbor ugotavlja tudi, da predlagana uredba v ničemer ne vpliva na stvarno pravo držav članic.

1.6 Odbor končno odobrava predlog, ki bo zagotovil lažje reševanje postopkov razvez ali prenehanja življenjske skupnosti med rezidenti držav, vključenih v to sodelovanje, s čimer bo prispeval k prostemu pretoku oseb in sodnih odločb, ki so postale pravnomočne.

2. Predlog Komisije

2.1 Pravo, ki se uporablja za razvezo in za prenehanje življenjske skupnosti, še ni del obstoječe zakonodaje Skupnosti na področju zakonskih sporov. Prvi instrument Skupnosti, sprejet na področju družinskega prava – Uredba Sveta (ES) št. 1347/2000 – določa pravila o pristojnosti, priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih kot tudi sodnih odločb v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo do otrok obeh zakoncev, sprejetih v okviru postopkov v zvezi z zakonskimi spori, vendar ne vključuje pravil o pravu, ki se uporablja.

2.2 Začetek veljavnosti Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003, ki je s 1. marcem 2005 razveljavila in nadomestila Uredbo Sveta (ES) št. 1347/2001, na tem področju ni prinesel nobenih sprememb.

⁽¹⁾ UL C 83/189 z dne 30.3.2010.

2.3 Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 pa zakoncema vendarle omogoča izbiro med več različnimi pravili glede pristojnosti. Ko je postopek v zvezi z zakonskim sporom sprožen na sodiščih države članice, se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi nacionalnih kolizijskih pravil te države, ki temeljijo na različnih okoliščinah. V večini držav članic se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi različnih naveznih okoliščin, katerih namen je zagotoviti, da postopek poteka v skladu s pravnim redom, s katerim je najtesneje povezan. Druge države članice v postopkih v zvezi z zakonskimi spori sistematično uporabljajo svoje domače zakone („lex fori“).

2.4 Ker se državam članicam v preteklih letih ni uspelo dogovoriti o pravu, ki se uporablja, in o rešitvi kolizijskih pravil v zadevah glede razveze in prenehanja življenjske skupnosti, in ker se zdi, da v bližnji prihodnosti ni možnosti za rešitev tega problema, je več držav članic sklenilo vzpostaviti okrepljeno sodelovanje, medtem ko se čaka na dokončen dogovor na tem področju, za katerega je v Svetu potrebno soglasje. Deset držav članic je Komisiji poslalo zahtevek, v katerem so navedle, da želijo vzpostaviti okrepljeno sodelovanje na področju prava, ki se uporablja v zakonskih sporih, ter jo pozvalo, naj v ta namen predloži predlog Svetu. Grčija je 3. marca 2010 svoj zahtevek umaknila⁽²⁾. A pridružitve k okrepljenemu sodelovanju načrtujejo tudi druge države. Doslej je interes zanj izrazilo štirinajst držav članic.

2.5 Komisija je ob ugotovitvi, da ta projekt okrepljenega sodelovanja ne izpodbija obstoječega pravnega reda Skupnosti, pripravila predlog uredbe, pri čemer je ocenila, da projekt prvotnih desetih držav članic pomeni napredek v smislu predloga Komisije o spremembi Uredbe (ES) št. 2201/2003 glede pristojnosti in o uvedbi pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja v zakonskih sporih, z dne 17.7.2006 (COM(2006) 399 konč.), ki pa ga Svet še vedno obravnava in ga še ni sprejel. Ocena učinka, ki je bila opravljena takrat, je še vedno veljavna, zato nova ocena ni potrebna.

2.6 V skladu s členom 329(1) Pogodbe o delovanju EU so evropski ministri za pravosodje 4. junija 2010 s kvalificirano večino odobrili predlog Komisije za vzpostavitev okrepljenega sodelovanja z nekaterimi državami članicami na področju razveze in prenehanja življenjske skupnosti. Evropski parlament je svojo privolitev dal nekaj dni pozneje (16. junija 2010). Zdaj je treba zgolj počakati, da Svet EU uradno sprejme sklep, s katerim odobri okrepljeno sodelovanje.

2.7 V zvezi z uredbo o vzpostavitvi okrepljenega sodelovanja so se ministri dogovorili o splošnem pristopu o bistvenih elementih in zahtevali, da se na novo preučijo odprta vprašanja.

⁽²⁾ Države, ki se zavzemajo za okrepljeno sodelovanje, so: Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Španija, Francija, Madžarska, Italija, Latvija, Luksemburg, Malta, Portugalska, Romunija in Slovenija.

Svet EU mora na podlagi člena 81(3) Pogodbe o delovanju EU navedeno uredbo odobriti soglasno⁽³⁾.

3. Ugotovitve Odbora

3.1 Odbor je že večkrat poudaril potrebo, da morajo imeti evropski državljani v državi članici možnost doseči priznanje dokončnih in pravnomočnih sodbe, ki so bile izrečene v zvezi z njimi v drugi državi članici, ne da bi morali sprožiti postopek priznanja izvršljivosti (eksekvatura).

3.2 Na področju civilnega prava in zlasti na področju zakonskih sporov je Odbor sprejel mnenje o zeleni knjigi o razvezi⁽⁴⁾, ki je vplivala na predlog uredbe, katere sprejetje v Svetu je še vedno ovirano. V tem mnenju se je zavzel za predlagane določbe na področju vzajemnega priznavanja sodnih odločb, kolizije zakonov in pristojnosti ter na področju prava, ki se uporablja.

3.3 Takrat je Komisijo opozoril na možna protislovja med uporabo tujega prava, zlasti nekaterih tretjih držav, in določb, ki so v nasprotju z javnim redom Skupnosti ali z javnim redom sodišča, pred katerim se začne postopek (neenakost moških in žensk, sistematična dodelitev otrok enemu od zakoncev na podlagi spola zakonca itd.). Zato se je treba razveseliti dejstva, da je predvidena klavzula o izjemi javnega reda, s katero se izključuje za veljavnost določb tujega veljavnega prava, če bi bile denimo v nasprotju z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, ki je odslej del primarne zakonodaje (z enako vrednostjo kot pogodbe). Države članice se bodo lahko sklicevale na mednarodni javni red svojih sodišč in tako spodbijale pravo tretje države, ki bi ga kršilo.

3.4 Odbor ponovno pozdravlja rešitve, izbrane za določitev pristojnega sodišča, ki je načeloma v državi zadnjega običajnega skupnega prebivališča zakoncev⁽⁵⁾. S tem se želi preprečiti, da bi eden od zakoncev izbral zanj najugodnejše pristojno sodišče („forum shopping“), če bi obstajala različna merila za določitev pristojnega sodišča. Po kumulativnih merilih pa bi lahko bilo pravo, ki se uporablja, tisto pravo, ki je najbližje pravu, ki ureja zakonsko zvezo, pravo, do katerega bi bil upravičen šibkejši zakonec, in ne nujno pravo sodišča, pred katerim se začne postopek, kakor velja v nekaterih državah članicah zdaj. Zakonca se bosta lahko sporazumno dogovorila o pravu, ki se uporablja, če bodo obstajale objektivne navezne okoliščine.

⁽³⁾ Člen 81(3) določa, da mora Svet predlagane zakonodajne akte na področju družinskega prava s čezmejnimi posledicami sprejetih po posebnem zakonodajnem postopku; odloča pa soglasno po posvetovanju z Evropskim parlamentom. Akti o vzpostavitvi okrepljenega sodelovanja na tem področju morajo biti sprejeti v skladu s pravili te določbe.

⁽⁴⁾ Glej UL C 24, 31.1.2006, str. 20.

⁽⁵⁾ Pod pogojem glede določenega trajanja prebivanja (tj. na splošno mesec ali leto) v trenutku začetka postopka.

3.5 Tako bi na področju, ki je pogosto sporno, obstajala večja gotovost in tudi varnost, pa naj gre za razvezo ali prenehanje življenjske skupnosti, ki je pogosto pred postopkom za razvezo. Druga pravila, ki se uporabljajo v zakonskih sporih, so enaka pravilom iz Uredbe (ES) št. 2201/2003, ki velja v vseh državah članicah.

3.6 Odbor torej pozdravlja in podpira predlog navedene uredbe in želi, da bi prvič uporabljeni postopek okrepljenega

sodelovanja (ki pa ga je bilo mogoče uporabiti vse od začetka veljavnosti Amsterdamske pogodbe leta 1999) končno postal običajen, s čimer bi Evropa lahko dosegla napredek na področjih, ki zahtevajo soglasje, a ga pri teh v kratkem ni mogoče pričakovati; to bo preprečilo morebitne blokade ali zamude pri sprejemanju zakonodaje ali skupnih ukrepov in državam, ki si to želijo, omogočilo, da tudi brez doseženega soglasja ali sklepčnosti med seboj tesneje sodelujejo.

V Bruslju, 14. julija 2010

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI
